

СТАПИЦИ НА

РАЗГОВАРАЛ ВЛАТКО ГАЛЕВСКИ

Фотографија, инсталација, сликарство, педагогија, сценографија, костимографија, архитектура, графички дизајн. Сите тие се зони на нејзин интерес. Нешто како обединување на професии. Што преферира да работи? "Не знам... зависи од моментната провокација."

ФОТО: МАРКО ГЕОРГИЕВ

УМЕТНОСТА

Аврамовска: Својата професија многу повеќе ја чувствувам како љубов кон нешто, како начин на живот. Страв ми е да влезам во таа стапица на постојано работење, вртење во круг, што води кон "штанцање" или хиперпродукција.

Форум: Кои се твоите критериуми кога сакаш нешто да кажеш преку уметноста, кога се активираш?

■ Практично, сè почна со почетокот на кризата, некаде 1996 година... можеби таа требаше да

биде причина помалку да работам. Одлуката да почнам да работам не ја носам свесно, рационално. На пример, почувствував потреба да фотографирам смет, губрето во Прага. Поточно, прво ги фотографирав портите во Прага (особено оние неугледните, запустените), зашто навистина ги имаше во многу различни форми, димензии и материјали. Можеби тоа беше банално како предмет на интересирање, но јас ги забележував на секој чекор и својата фотографска работа ја комбинирав со еден есеј за пра-

шките порти, што излезе мошне интересно.

Како се вклопуваш во трендот на интердисциплинарни уметности, односно напуштање на чистиот академизам?

■ Знаењето може да оптоварува и фрустрира. Од тој аспект мислам дека интердисциплинарноста е примамлива и интересна за луѓе кои се занимаваат со креативни професии зашто влегуваат во некои нови води, за коишто немаат многу знаење, што може да биде недостаток, но, од друга страна, не се оптоварени со

некои норми и правила. Тука доаѓа до израз идејата која се развива по некои патеки што се откриваат во тој момент.

Како ги планираш своите проекти? Дали правиш темелни подготовки или студии?

■ Не. Не ги планирам, но постојано сум на штрек за да го уловам клучниот момент во некаква деликатна ситуација. Така, фотографијата за *ГостиWAR* веќе ја имав во глава, заради таа моја лична драма со човек кој е од Гостивар и поради сите случувања кои се рефлектираат на нашите животи, сите тие интимни битки со кои во вакви услови и приватно се соочувам. Кога патував за Охрид, едноставно сакам да фотографирам табли и патокazi, љубов што ми остана уште од периодот кога патував за

бидам од другата страна на објективот делуваше морничаво.

Дали ангажираната уметност неопходно значи и исполитизирана уметност?

■ Не. Тие две работи ги раздвојувам. Можеби тоа го имало во соц-реализмот, но и во тој период, во такви околности се создадени дела кои неспорно се уметност. Целиот дваесетти век почива врз индивидуалците, нестандартните типови, па така ова речиси и да нема некако суштинско значење. Уметноста може и треба да влијае врз политиката, политиката многу помалку може врз уметноста.

Во твојот однос кон уметноста се има впечаток за

"B & B", 2001

"Знаењето може да оптоварува и фрустрира"

Прага и Париз во 1995 година. Тоа се имиња на места-неместа кои низ цел свет ги има, но кои не значат ништо, кои немаат историја, традиција. Тие идеи околу тие не-места кои, всушност, потекнуваат од **Марк Оже**, француски социолог и антрополог, оставаат впечаток кај мене и *ГостиWAR* се случи спонтано. Во Стенковец фотографирав на тема Artists & Refugees. Таму доживеав едно горчливо и несекојдневно искуство. Самата помисла да

извесен минималистички пристап, некаде на релација детал-глобално. Постои ли кај тебе намера, свест за таквата постапка?

■ Секогаш ме интересира суштината на работите и нештата - сржта, во нивната изворна форма што потоа не сакам да ја китам. На прв поглед тоа е баналната димензија на нештата, онаа моторичката. Но, ние кога одиме не размислуваме за чекорењето, тоа е механички процес. И она

што не опкружува најчесто се прима механички. Е, тука сакам да чепкам и да се освестам за некои работи.

Кои се твоите искуства од излегувањата од Македонија и престојувањата во странство?

■ Најсвежо ми е патувањето во Загреб минатата година. Добив впечаток дека македонските уметници се навистина респектирани во Хрватска. Преку сеќавањата на моите родители кои во Загреб имаа завршено Академија во 50-тите години и кои беа/се

уметници
та кон
датира
веројат
имаме.
органи
ски и
сец на

уметници, знам дека наклонетоста кон македонските уметници датира уште од многу одамна и веројатно тие кредити сè уште ги имаме. Проектот во Загреб го организираше **Круно Стојановски** и беше насловен како "Месец на современа Македонска

уметност" или со духовит наслов "*SunnyMoon*" (Мјесец сунца). Беше тоа комплексен проект, со изложби, концерти, филмски проекции, изложба на стрип, една групна изложба (куратори беа **Соња Абаџиева** и **Небојша Вилиќ**). Посетеноста навистина

беше добра, особено концертите и филмските проекции.

■ **Во Австрија престојуваше во 1998 година?**

Во Виена отидов врз основа на моето портфолио што го доставив во Музејот на современа уметност. Од *Култур Контакт* добив

"GRÜß GOTT", Виена, 1998

нереализиран проект "Скандал", 1997

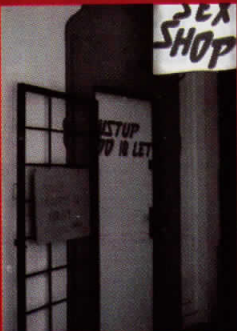
ТОА Е ОНА ВИСТИНСКОТО !

грант за тримесечен престој во Виена и бев навистина изненадена со ваквата покана особено што на користење ми беше дадена фото-лабараторија, одлични услови за работа и сместување. За мене фотографијата како медиум е моментна реакција, па затоа ми е поатрактивна од класичниот тип на штафелајско сликање во ателје, коешто го чувствувам трмаво во однос на динамиката на живеење.

...Црквата, во која било религија, е место каде физичките нешта имаат свети значења. Профаниот простор е огвоен од светиот со "врата". Оваа врата е граница, линија што го дели внатрешниот - светиот, од нагворешниот - грешниот простор. Но, истовремено, овие два света се поврзани, овозможени токму со оваа врата. Олтарот е вратата

Прво што забележав во Виена беше замената на прочуените *Mozart Kugels* со *Sissy Kugels*. Сиси е Елизабет, жената на Франц Јозеф, еден од последните Хабзбурговци со кои, фактички, пропадна Хабзбуршката империја. Тогаш ја одбележуваа стогодишнината од смртта на Сиси. Инаку, таа била убиена во Женева на 60 годишна возраст и нејзината популарност беше споредувана со онаа на Лејди Дајана поради нејзината авангардност и слободоумност. Патувала инкогнито по Европа и пишувала есеи против снобизмот на монархијата. Тоа ми беше повод преку фотографијата да го коментирам виенскиот снобизам и декаденцијата и главно тема на моите фотографии беше Виена и како Австријците сакаат да се претстават во очите на другите, што со еден ироничен приод лесно преминуваше во кич и помо-

дарство. Искрено, малку се плашев да не наидам на некакви реакции од домаќините поради ваквиот аспект на Виена, но на мое изненадување тие реагираа позитивно, па дури и посетеноста на галеријата во која изложував беше натпросечна. Веројатно ја погодив онаа иронична нитка што внесе една духовита визура за Виена.

■ Што се случи со фонтаната во Жена-парк, дел од проектот на

кон световното, комуникација со Божјиот свет. Всушност, главниот отвор/премин преку кој Бог "контактира" со лугето, врската меѓу земјата и небото е во нагорна / вертикална позиција; аксијалата патос-купола. Оваа релација е повлечена со олтар-врата. Така вратата добива значење на верба, ветување за бегство, утеха, вечност. (Е.А.)

Соња Абаџиева "Длабоко дишење" или "Shinning the Site"?

Покровител на проектот беше господинот Пенев на кого мојата идеја за освежување на просторот околу фонтаната во скопскиот парк Жена Борец му се допадна и инсистираше идејата да се реализира. Разбирливо, се радував. Всушност, идејата не е ништо ново, бидејќи колку што се сеќавам некаде во Виена видов фонтана чии води ги менуваа боите со помош на подводни рефлектори. Сметав дека тој темен простор во скопскиот парк едноставно бара слична интервенција. Сè уште не знам зошто тоа не се реализира, иако можеби во ваква ситуација тоа е и подобро, зашто често од спротива се штрајкува, па веројатно и фонтаната ќе настрадаше, бидејќи има елементи од стакло. ✚